

УДК 631.95.41

Т. О. Крючківська,
к. е. н., старший викладач кафедри "Облік і Аудит",
Чорноморський Державний Університет імені Петра Могили, м. Миколаїв

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

T. Kryuchkovska,
PhD in Economics, Senior Lecturer of Accounting and Audit Cathedra,
Petro Mohyla Black Sea State University, Mykolaiv

OF FORMATION OF A REGISTRATION POLICY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

У статті сформовано основні складові облікової політики сільськогосподарських підприємств, визначено фактори, що впливають на її вибір і обґрунтування.

In article the basis constituents of registration policy of agricultural enterprises and factors which influence on its choice and ground are formed.

Ключові слова: облікова політика, форма бухгалтерського обліку, методи оцінки активів та зобов'язань.

Key words: registration policy, accounting forms, methods of assets and liabilities evaluation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Управління підприємством здійснюється на базі інформації. Неможливо прийняти раціональні рішення, коли інформація надходить несвоєчасно або вона не повна. Надмірні потоки інформації також не сприяють ефективному управлінню. Інформація є ресурсом, використання якого передбачає дотримання ряду принципів: послідовності, доцільності, своєчасності, суттєвості, достатності і повноти.

Згідно з законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України", облікова політика — це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності.

Від облікової політики багато в чому залежить ефективність управління господарською діяльністю підприємства й стратегія його розвитку. Облікова політика визначає ідеологію економіки підприємства, сприяє посиленню аналітичних функцій в управлінні підприємством, дозволяє своєчасно реагувати на зміни, що відбуваються на виробництві, ефективно пристосувати виробничу систему до зміни зовнішнього середовища.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню різноманітних аспектів облікової політики присвячено праці таких вчених, як Ф. Бутинець, А. Загородний, В. Лень, А. Сук та ін.

Проте у дослідженнях і публікаціях недостатньо повно розкриваються складові облікової політики, і її вплив на поліпшення економічного розвитку підприємств.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є аналіз основних аспектів формування облікової політики сільськогосподарських підприємств та виявлення шляхів її вдосконалення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

На сьогоднішній день, загальні правила організації та методики бухгалтерського обліку визначаються законодавством та положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в Україні. Разом з тим, нормативами передбачені альтернативні організаційні та ме-

тодичні підходи до ведення бухгалтерського обліку. Кожне підприємство може приймати правила, методи та процедури, які надаватимуть об'єктивну, корисну та своєчасну інформацію про його діяльність, з метою внутрішнього використання та публічного представлення.

При формуванні облікової політики на підприємстві необхідно дотримуватися норм національного законодавства та вимог П(С)БО і інших нормативних документів щодо регулювання бухгалтерського обліку та сприяти формуванню якісної інформаційної бази обліку з метою розкриття інформації у фінансовій звітності з урахуванням специфіки діяльності підприємства, чисельності та кваліфікації облікових працівників і рівня їх технічного забезпечення. А також необхідно передбачити захист власних інтересів підприємства та врахувати вимоги користувачів облікової інформації.

Загалом, на вибір облікової політики підприємства впливають такі фактори:

- форма власності та організаційно-правова форма підприємства;
- галузева приналежність або вид діяльності;
- обсяги діяльності, чисельність працюючих і ін.;
- система оподаткування;
- ступінь свободи діяльності в ринкових умовах;
- стратегія економіко-господарського розвитку;
- наявність матеріальної бази;
- система інформаційного забезпечення;
- рівень кваліфікації бухгалтерських кадрів;
- система матеріального стимулювання.

На формування облікової політики на сільськогосподарських підприємствах, крім названих вище факторів, також впливає і форма організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Згідно з законом "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України" ст. 8 п. 4, облік можна вести:

- ввівши до штату підприємства посади бухгалтера або створюючи бухгалтерську службу;
- уклавши угоду з приватним підприємцем, який надає послуги з бухгалтерського обліку;
- на договірних засадах централізованою бухгалтерією або фудиторською фірмою;
- самостійно власнику або керівнику підприємства.

На формування облікової політики впливає і вибір Плану рахунків, який використовується на сільськогосподарському підприємстві. На підприємстві можуть використовувати:

- загальний План рахунків із застосуванням рахунків витрат класів 8 і 9, затверджених наказом Мінфіну України від 30.11.99 р. № 291;
- загальний План рахунків без застосування рахунків витрат класу 8;
- спрощений План рахунків, затверджений наказом Мінфіну України від 19.04.01 р. № 186.

Здійснивши дослідження з формування облікової політики, ми пропонуємо поділити її на наступні етапи:

1. Підготовчий — передбачає визначення об'єктів бухгалтерського обліку та факторів, які впливають на вибір способів ведення бухгалтерського обліку.

2. Методологічний — відображає методологічні засади, способи та принципи ведення бухгалтерського обліку за кожним прийомом і для кожного об'єкту.

3. Заключний — оформлення та впровадження облікової політики в практичну діяльність підприємства.

Формат підготовки та подання інформації повинен бути закріпленний у розпорядному документі про формування облікової політики підприємства, його керівники, менеджери, а також контролюючі органи знатимуть можливості облікової системи підприємства та організаційні і методичні підходи до її формування.

Складові облікової політики розробляють і затверджують у наказі про облікову політику підприємства, в якій мають бути відображені всі способи і процедури, що використовуватиме підприємство для правильного відображення господарських операцій, фінансового стану, визначення результатів діяльності та забезпечення об'єктивності показників обліку для складання фінансової звітності.

Формування та дотримання прийнятої на підприємстві облікової політики є однією з важливих умов отримання достовірної інформації для відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності. Проте при її формуванні допускається ряд суттєвих недоліків, які потребують усунення. Серед основних недоліків облікової політики підприємства можна виділити такі:

- окремі підприємства наказ про облікову політику складають формально, елементи наказу не обгрунтовані й дублюють окремі пункти нормативних документів;

— частина агропідприємств визначили свою облікову політику ще на початку реформування бухгалтерського обліку, тобто одночасно з набранням чинності закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". Після цього в переважній більшості до наказів не вносились ніякі зміни, не зважаючи на затвердження нових П(С)БО та внесення змін та доповнень до діючих;

— зміст більшості наказів про облікову політику не структуровано. Деякі питання формувань обліку окремих об'єктів наводяться не в повному обсязі або зовсім не висвітлені;

— не розробляється облікова політика щодо формування обліку, а саме: не наводиться в ній або додатках до неї робочий план рахунків, графік документообігу, перелік облікових реєстрів, що застосовуються на підприємстві тощо;

— не розробляється облікова політика щодо управлінського обліку.

Враховуючи важливість визначення методологічних складових облікової політики, варіанти яких запропоновані Міністерством фінансів України в П(С)БО та враховуючи їх вплив на результат фінансової діяльності ми пропонуємо підприємствам, які не розкрили методологію ведення обліку в подальшому доопрацювати зміст облікової політики в зв'язку з тим, що при невизначеності варіантів оцінки, елементів та методів ведення обліку активів і зобов'язань виникає викривлення результатів фінансово-господарської діяльності підприємства. Такі недоліки при перевірці підприємств передбачають штрафні санкції контролюючих органів. Що в свою чергу негативно впливає на ділову репутацію та ведення бізнесу конкретними суб'єктами підприємництва.

Від правильного розуміння, розкриття і реалізації облікової політики залежить економічна ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств. Розглянемо основні елементи облікової політики, що в обов'язковому порядку затосовуються сільськогосподарськими підприємствами [2].

Таблиця 1. Елементи облікової політики сільськогосподарських підприємств

Об'єкти	Рекомендації щодо методів обліку, що відображаються в наказі про облікову політику
Необоротні активи	Регулюються П(С)БО7. Нарахування амортизаційних відрахувань по основним засобам рекомендується здійснювати за податковим методом, здійснюється відповідно до норм і методів, передбачених ст. 8 закону України «Про оподаткування прибутку підприємств», за прямолінійним методом відносно до п. 29. П(С)БО7. Переоцінку об'єктів основних засобів здійснювати відповідно до п. 16 П(С)БО7. Витрати пов'язані із поліпшенням стану об'єкта обліковують відповідно до п. 14 П(С)БО7
Витрати	Витрати відображати в бухгалтерському обліку з урахуванням П(С)БО16, П(С)БО30 та Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції сільськогосподарських підприємств, затверджених наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 №132. До виробничої собівартості продукції включати прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати
Біологічні активи	Об'єкти обліку біологічних активів відображають у сформованому робочому Плані рахунків підприємства. Порядок оцінки біологічних активів визначається п. 10. П(С)БО30 та Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку біологічних активів, затвердженими наказом МФУ від 25.12.2006 №1315
План рахунків бухгалтерського обліку	Основою є План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом МФУ від 30.11.1999 №291, або спрощений План рахунків, затверджений наказом МФУ від 19.04.2001 №186. Субрахунки в сільському господарстві використовуються для потреб управління, контролю, аналізу і звітності

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Розглянувши основні елементи облікової політики сільськогосподарських підприємств, слід зазначити, що зважений підхід до формування облікової політики є орієнтиром для різноманітних користувачів і дає змогу впливати на формування фінансового результату підприємства, розмір податку, величину дивідендів, а також резервів і спеціальних фондів та ін.

Потребує подальших досліджень облікова політика сільськогосподарських підприємств.

Література:

1. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / М.В. Кружельний, В.Т. Ліник. — К.: КНЕУ, 2011. — 334 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Малиуча. — Житомир, 2007. — 511 с.
3. Пантелейчук А. Організація аудиту [текст] / А. Пантелейчук. — К., 2001. — 112 с.

References:

1. Kushelinyi, M.V. and Linnyk, V.H. (2011), *Teoriia bukhalters'koho obliku* [Theory of accounting], KNEU, Kyiv, Ukraine.
2. Butynets, F.F. and Maliucha, N.M. (2007), *Bukhalters'kyi oblik* [Accounting], Zhytomir, Ukraine.
3. Pantelejchuk, A (2001), *Orhanizatsiia audytu* [Organization of audit], Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 06.10.2015 р.